

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui

Kopija

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO AUDITO KOMITETO SPRENDIMO

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, kartu su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, vykdydamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos 2021 m. lapkričio 22 d. raštu Nr. S-3514 pateiktą prašymą įvertinti Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2021 m. lapkričio 10 d. posėdžio sprendimu (protokolas Nr. 141-P-28) pateiktus siūlymus, ir informuoti apie ketinamus imtis veiksmus, užtikrinančius nuoseklius ir ilgalaikius pajamų šaltinius, padedančius užtikrinti pensijų sistemos tvarumą, teikia apibendrintą informaciją.

Pirmiausiai norėtume pažymėti, kad pensijų sistemos finansavimo bazės plėtimas, pereinant nuo vien socialiniu draudimu grindžiamo pensijų sistemų finansavimo prie pensijų sistemų finansavimo ir socialinio draudimo įmokomis, ir bendraisiais mokesčiais, vyksta eilėje Europos Sąjungos valstybių ir rekomenduojamas kaip tvaresnis pensijų sistemos finansavimo būdas (2021 m. paskelbtoje Pensijų adekvatumo ataskaitoje kaip potencialūs socialinės apsaugos ir (ar) atskirų jos elementų finansavimo šaltiniai įvardijami pridėtinės vertės mokestis, aplinkosaugos mokesčiai, akcizai – žr. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4ee6cadd-cd83-11eb-ac72-01aa75ed71a1>).

Aštuonioliktosios Vyriausybės programa, kurios nuostatos patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72, ir Aštuonioliktosios Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155, savo esme atitinka tarptautines rekomendacijas.

Pavyzdžiui, siekiant Vyriausybės programoje nustatyto tikslo, kad mokesčių sistema būtų stabili ir prognozuojama bei suderinta su viešųjų išlaidų poreikiu, šiais metais jau atlikti svarbūs sprendimai stiprinant akcizų vaidmenį mokesčių struktūroje: priimtos Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo pataisos, kuriomis nustatytas trejų metų akcizų tarifų, taikomų etilo alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams, apdorotam tabakui ir jam alternatyviems produktams didinimo 2022 – 2024 metais planas.

Be to, įgyvendinant Vyriausybės programos nuostatas, susijusias su teisingesne ir augti palankia mokesčių sistema, šiais metais buvo atliekama lengvatų ir specialiųjų apmokestinimo sąlygų peržiūra. Tuo tikslu Finansų ministerijos iniciatyva buvo įsteigta beveik 50 įvairių

institucijų, verslo asociacijų, visuomenės atstovų vienijanti tarpinstitucinė darbo grupė, kuri aptarė Lietuvoje taikomų mokesčių lengvatų veiksmingumą siekiant joms keliamų tikslų, tolesnio taikymo tikslingumą. Atsižvelgiant ir į šios darbo grupės diskusijų rezultatus, Lietuvos Respublikos Seimui jau pateiktos Akcizų įstatymo pataisos, kuriomis, be kita ko, siūloma 2023–2025 m. atsisakyti energiniams produktams taikomų akcizų lengvatų (arba susiaurinti jų apimtis), nuosekliai didinti akcizus įvairioms iškastinio kuro rūšims, taip ne tik prisidedant prie tarptautiniu mastu iškeltų klimato kaitos valdymo įsipareigojimų, bet ir tęsiant perėjimą prie tvarias pajamas užtikrinančios, bet ekonomikos augimui nekliudančios mokesčių sistemos. Siekiant pastarojo tikslo, o kartu ir apmokestinimo teisingumo - kiekvieno sąžiningo indėlio dalijantis viešųjų paslaugų kaštus, Finansų ministerija, rengia minėtoje darbo grupėje nagrinėtus siūlymus ir dėl kitų mokesčių reglamentavimo pokyčių. Teisės aktų projektai dėl mokesčių pokyčių, laikantis principo, jog teisingesnės ir augti palankios mokesčių sistemos užtikrinimui itin svarbu, jog ji būtų stabili ir prognozuojama, o apie pakeitimus suinteresuotieji asmenys būtų informuojami iš anksto ir turėtų laiko tinkamai pasiruošti taikyti pasikeitusias teisės normas, numatomi teikti Lietuvos Respublikos Seimui 2022 metais, jų įsigaliojimą įtvirtinant ne anksčiau nei nuo 2023 m. sausio 1 d.

Taip pat pažymėtina, kad vadovaujantis Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 10.3.1 papunkčiu, finansų ministro 2021 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 1K-317 „Dėl Šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį mažinančių veiksmų plano patvirtinimo“ patvirtintas Šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį mažinančių veiksmų planas. Plane numatomomis priemonėmis bus kuriamas tobulesnis skaitmenizuotas duomenų rinkimo ir analizės tinklas, skatinamas savanoriškas mokesčių mokėjimas, užtikrinamas taiklesnis mokesčių administravimas, užkardomi mokestiniai pažeidimai rizikinguose sektoriuose bei imamasi prevencijos ir visuomenės sąmoningumo ugdymo. Įgyvendinant plano priemones ir to pasekoje mažinant neapskaitytos ekonomikos mastą, PVM atotrūkį, didinant motyvaciją savarankiškai mokėti mokesčius ir gerinant mokesčių surinkimą bus prisidedama prie sutartų pajamų šaltinių tvarumo.

Taigi, visi paminėti mokestiniai sprendimai, laikantis Vyriausybės programoje nustatyto tikslo, kad mokesčių sistema būtų stabili ir prognozuojama bei suderinta su viešųjų išlaidų poreikiu, ir tokių prioritetų kaip mokesčių lengvatų ir specialiųjų apmokestinimo schemų peržiūra, šešėlinės ekonomikos mažinimas, mokesčių prievolių vykdymo gerinimas, prisidės prie tvarių mokesčių pajamų užtikrinimo ir padės spręsti pensijų adekvatumo ir pensijos sistemos tvarumo klausimą. Tačiau artimiausius kelis dešimtmečius didėjantis su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų augimo spaudimas išliks, todėl bus svarbu užtikrinti, kad ir ateities diskreciniai sprendimai dėl ilgalaikių su pensijomis susijusių įsipareigojimų būtų paremti tvariais pajamų šaltiniais.